

pri ority

MESAČNÍK ODBOROVÉHO ZVÄZU KOVO

XXVI. ročník

18. 12. 2018

12

Štrajkov v Európe
pribúda – str. 2

Na Islande musia muži a ženy
zarábať rovnako – str. 3

Drahsie energie i potraviny
zdražujú – str. 5

Rada OZ KOVO v tomto roku naposledy

V závere novembra (29. 11.) sa v žilinskom Dome odborov stretli poslednýkrát v tomto roku členovia Rady Odborového zväzu (OZ) KOVO – najvyššieho orgánu medzi zjazdami.

Prítomných na úvod pozdravil a s informáciami zo zasadnutia KOZ SR a Hospodárskej a sociálnej rady (tripartity) oboznámil predseda OZ KOVO, Emil MACHYNA. Priblížil podrobnosti zvolenia nového prezidenta Konfederácie odborových zväzov SR Mariána MAGDOŠKA i oficiálne rokovania k úprave legislatívy pri zamestnávaní cudzincov s pripomienkami odborov, ktoré však neboli zo strany ministerstva práce a sociálnych vecí akceptované (písali sme o tom v novembrových Prioritách). Následne sa venoval petícii za vyhlásenie referenda o zastropovaní dôchodkového veku na 64 rokov a pre ženy, vychovávajúce deti, ešte menej s tým, že počas komunálnych volieb (10.11.) sa kovákom podarilo vyzbierať spolu 45 tisíc podpisov, pričom ich celkový počet sa teraz pohybuje nad hranicou 227 tisíc.

V ďalšej časti programu plénum schválilo návrh rozpočtu OZ KOVO na rok 2019 a s pripomienkou odobrilo aj konkretizáciu programu a plán vzdelávania na budúci rok, kde by sa do harmonogramu prednášaných tém mala zaradiť aj odvodovo - daňová problematika.

Podpredsedníčka OZ KOVO a zároveň hlavná kolektívna vyjednávačka zväzu, Monika BENEDEKOVÁ, potom oboznámila prítomných s aktuálnym priebehom kolektívneho vyjednávania vyšších odvetvových zmlúv, o ktorom pravidelne informuje aj prostredníctvom našich novín, web stránky ozkovo.sk či kováckeho fb-profilu.

Členovia Rady nakoniec schválili sociálnu výpomoc pre člena OZ KOVO, ktorý prišiel o dom v dôsledku živeľnej udalosti i zmenu a doplnenie v komisiách Automotive a v sklárskej. V rámci osadenstva zasadajúcich došlo aj k malej zmene - novým členom Rady OZ KOVO sa stal Peter KOVAL' z z košického U.S. Steel Košice, ktorý na tomto poste nahradil Jozefa VESELÉHO z rovnakého Mandátového obvodu OZ KOVO. Jozko VESELÝ totiž skončil s činnosťou v tomto orgáne odchodom do penzie.

Text a foto: Anita Fáková

O ZASTROPOVANÍ DÔCHODKOVÉHO VEKU AŽ V JANUÁRI

Hlasovanie o návrhu ústavného zákona, ktorým sa má od júla budúceho roka zaviesť strop na vek odchodu do dôchodku, parlament opäť posunul. Poslanci tak o ňom budú rozhodovať až na svojej januárovej schôdzi.

Procedurálny návrh na presunutie hlasovania na januárovú schôdzu podal jeden z predkladateľov zákona, poslanec za Smer-SD Ján PODMANICKÝ. Zdôvodnil to tým, že **deklarovaná podpora poslancov sa pohybuje okolo ústavnej väčšiny a niektorí poslanci prejavili záujem o tomto návrhu ešte rokovat'.**

Podobný návrh na presun hlasovania pritom J. PODMANICKÝ podal aj na októbrovej schôdzi, na

základe ktorého potom poslanci hlasovanie o ústavnom strope na penzijný vek presunuli na november, neskôr na začiatok decembra.

Pripomeňme, že znením tohto zákona sa v parlamente – aj na základe prvej petície OZ KOVO, v ktorej kováci od októbra 2017 do januára 2018 vyzbierali vyše 126 tisíc podpisov - zaoberajú od júna tohto roku a predkladatelia ho napokon zadefinovali do podoby ústavného zákona.

Ako následne uviedol J. PODMANICKÝ, strana Smer-SD považuje návrh ústavného zákona za taký významný, že nechce pracovať pod časovým tlakom. Ďalšími rokovaniami chce pravdepodobnosť toho, že Národná rada SR ústavný zákon schváli, zvýšiť čo najviac. Dodajme, že na to, aby zákon parlamentom prešiel, musí zahlasovať aspoň 90 poslancov.

64 ROKOV A PRE MATKY EŠTE MENEJ

Podľa navrhovaného ústavného zákona by ľudia na Slovensku mali ísť do penzie najneskôr v 64.

(Pokračovanie na 2. str.)

BEZ KOLEKTÍVNEHO VYJEDNÁVANIA MZDY NEPORASTÚ!

Aj tieto slová zazneli v dňoch 6. až 7. decembra na medzinárodnej konferencii industriAll o kolektívnom vyjednávaní a sociálnej politike v Bratislave. Vyslovil ich hosťiteľ podujatia - predseda Rady OZ KOVO Emil MACHYNA, ktorý spolu s podpredsedníčkou Rady OZ KOVO, Monikou BENEDEKOVOU privítali vyše 200 zástupcov významných európskych odborárskych centráľ z viac ako 31 krajín. Toto podujatie sa koná každé štyri roky a po prvý raz sa uskutočnilo v krajine z bývalého východoeurópskeho bloku.

Za účasti generálneho tajomníka industriAll European Trade Union, Luca TRIANGLEHO, predsedu industriAll Europe - Michaela VASSILIADISA, pozdravili prítomných aj domáci politici- najskôr podpredseda slovenskej vlády pre investície a informatizáciu, Richard RAŠI a následne štátneho tajomník ministerstva práce, sociálnych vecí a rodiny, Branislav ONDRUŠ.

Ako vo svojom príhovore zdôraznil šéf kovákov, E.MACHYNA: „*Tam, kde sú silné odbory, kde je dobré kolektívne vyjednávanie, je jasná aj sociálna stabilita, funguje tam lepšie ekonomika a spoločnosť sa aj lepšie vyrovnáva s krízami.*“ A pokračoval: „*Tam, kde pôsobia naše odbory, sú o 20 % až 25 % vyššie mzdy ako tam, kde odbory nie sú. Aj preto má kolektívne vyjednávanie zmysel, hlavne u sektorových kolektívnych zmlúv. Tieto kolektívne zmluvy sa rozširujú na všetky sektory, aby nevznikal sociálny damping pre tých, ktorí odbory nemajú, alebo sa im odbory nepoda-*

rilo založiť,“ spresnil E. Machyna.

Taktiež sa dotkol rastu miezd, na ktorý je – podľa neho – stále veľký priestor: „*Podiel miezd na hrubom domácom produkte (HDP) u nás je okolo*

(Pokračovanie na 2. str.)

Prajeme Vám šťastné a pokojné prežitie vianočných sviatkov.

V EURÓPE SA ŠTRAJKUJE!

V MAĎARSKU PROTI NADČASOM

V druhý decembrový víkend vyšli v Maďarsku do ulíc tisíce zamestnancov. S pískaním a krikom protestovali proti takzvanému otrokárskeho zákona. Ide o návrh novely zákonníka práce, ktorým sa aktuálne zaoberá maďarský parlament.

Najviac nevhodne pritom vyvoláva zvýšenie nadčasových hodín z 250 na 400 hodín ročne. Protesty mali postupne pokračovať aj v ďalších maďarských mestách po celý týždeň, kým o novele nebude hlasovanie v parlamente.

FRANCÚZSKO V ŠTRAJKU A CHAOSU UŽ SKORO MESIAC

Po viac ako troch týždňoch protestov a demonštrácií, ktoré zasiahli celé Francúzsko, vystúpil konečne pred obyvateľov prezident Emmanuel MACRON. Šéf Elyzejského paláca prelomil dlhé mlčanie a avizoval nárast minimálnej mzdy o sto eur mesačne od nového roka a daňové úľavy. Rovnako sľúbil aj oslobodenie nadčasov od odvodov a daní. Nárast miezd a zníženie sociálneho zaťaženia boli jednou z hlavných požiadaviek protestujúcich, ktorí už od 17. novembra vyjadrujú svoju nespokojnosť so zlými životnými podmienkami a sociálnou nerovnosťou. Podľa francúzskeho premiéra Édouarda PHILIPPA protesty uplynulých dní a následné násilnosti a strety s políciou boli najhoršie od roku 1968. Len počas druhej decembrovej soboty protestovalo v uliciach francúzskych miest okolo 125 tisíc ľudí. Dve tisíc bolo zadržaných a vyše 260 zranených. Spúšťiacom protestov prívržencov hnutia „žltých viest“ bolo zvyšovanie cien benzínu a nafty a pokles kúpyschopnosti obyvateľstva, čo pripisujú opatreniam vlády prezidenta

Emmanuela MACRONA.

NEMECKÍ ŽELEZNIČIARI ŠTRAJKUJÚ

Meškanie 1 400 vlakových spojov v celej krajine a aj ich rušenie spôsobil v pondelok, 10. decembra, štvorhodinový štrajk zamestnancov nemeckej železničnej spoločnosti Deutsche Bahn. Štrajk ovplyvnil diaľkové spoje, ale aj prepravu metrom v Berlíne, Mníchove, Hannoveri a Frankfurtu.

Odborový zväz EVG rozhodol o takzvanom „varovnom štrajku“ s cieľom vyvolať tlak po tom, ako sa vyjednávania o mzdách po takmer dvoch mesiacoch prerušili bez dohody. Odborári chcú zvýšenie plátov o 7,5 percenta a odmietli ponuku Deutsche Bahn na zhruba 7 - percentné zvýšenie miezd, ktorého súčasťou mala byť jednorazová výplata a postupný rast zárobkov počas 29. mesiacov. Nové kolo rokovaní sa má začať v polovici decembra. Ak sa obe strany nedohodnú, hrozia štrajky aj pred vianočnými sviatkami. Odborový zväz EVG vyjednáva v mene približne 160 tisíc zamestnancov Deutsche Bahn.

A. Fáková z TASR, SITA

O ZASTROPOVANÍ DÔCHODKOVÉHO VEKU AŽ V JANUÁRI

(Dokončenie z 1. str.)

rokoch. Poslanci za Smer-SD, Jana VALOVÁ a Erik TOMÁŠ, podali ešte na októbrovej schôdzi pozmeňujúci návrh, aby žena, ktorá vychovala jedno dieťa, mala právo ísť do dôchodku najneskôr v 63,5 roku. Ak žena vychovala dve deti, mohla by ísť najneskôr v 63 rokoch a žena s tromi a viacerými vychovanými deťmi má mať strop na dôchodkový vek na úrovni 62,5 roku.

VIAC AKO 227 TISÍC PODPISOV

V takomto duchu je koncipovaná aj petícia za vyhlásenie referenda, ktorú Odborový zväz KOVO

BEZ KOLEKTÍVNEHO VYJEDNÁVANIA MZDY NEPORASTÚ!

(Dokončenie z 1. str.)

40 %, ale zisky a kapitál majú podiel 52 %. Keby sa to obrátilo ako v západnej Európe, že máme 50% na mzdy a 40% sú zisky, tak každému by mohla stúpnuť mzda o 400 eur mesačne.

Podľa L. TRIANGLEHO, generálneho tajomníka industriAll European Trade Union, sú kolektívne zmluvy kľúčové pre sociálne blaho v Európe. „Aj keď za posledné roky sme zaznamenali zvýšený tlak na kolektívne zmluvy. Oslabuje sa tým kolektívne vyjednanie,“ podčiarkol L. TRIANGLE.

Podpredseda vlády pre investície a informatizáciu, Richard RAŠI, skonštatoval: „Pracovný trh tak, ako ho dnes všetci poznáme, sa bude v budúcnosti určite transformovať, pretože mnohé procesy sa budú automatizovať či robotizovať. Práve preto treba zamestnancov neustále digitálne vzdelávať, aby boli v budúcnosti na nové pracovné príležitosti pripravení. Ako ďalej dodal, zvyšovanie digitálnych zručností obyvateľov však je podľa neho na Slovensku dobre rozbehnuté. Pred rokom vznikla tzv. Digitálna koalícia, ktorá združuje zástupcov viacerých sektorov a každý z nich pripravuje konkrétne opatrenia na zmenu a zlepšenie zručností v digitalizácii. „Výsledkom má byť, že ak budú prichádzať zmeny, ktoré si budú vyžadovať digitálne zručnosti, budeme mať k dispozícii po-

spustil v polovici júla tohto roku. Doteraz ju svojimi podpismi podporilo viac ako 227 tisíc občanov! V prípade, že poslanci NR SR návrh ústavného zákona neschvália, chcú kováči pokračovať v zbere podpisov pod petíciu až do hranice 350 tisíc podpisov - čo je mandát pre prezidenta SR, Andreja KISKU, na vyhlásenie referenda.

Petíciu OZ KOVO je možné podpísať aj elektronicky na https://www.peticie.com/referendum_za_dochodok

ZABEZPEČENIE V STAROBE A MINIMÁLNA MZDA

Dodajme, že navrhovaný ústavný zákon obsahuje aj ustanovenia o tom, že primerané hmotné zabezpečenie v starobe sa vykonáva prostredníctvom priebežne financovaného dôchodkového systému a systému starobného dôchodkového sporenia, ako aj o tom, že štát podporuje dobrovoľné sporenie na dôchodok. Do návrhu ústavného zákona vložili poslanci za Smer-SD aj ustanovenia o minimálnej mzde. V návrhu ústavného zákona sa uvádza, že „každý zamestnanec má právo, aby jeho odmena za vykonanú prácu nebola nižšia ako minimálna mzda“. Podrobnosti o úprave minimálnej mzdy ústavný zákon ponecháva na obyčajný zákon.

Anita Fáková

trebných ľudí,“ skonštatoval R.RAŠI. Vyzdvihol pritom, že naša Digitálna koalícia bola nedávno ocenená ako najlepšia v Európe a Európska komisia následne po jej vzore uvoľnila peniaze na fungovanie takýchto koalícií nielen u nás, ale aj v ostatných štátoch.

Na konferencii sa diskutovalo aj o právach zamestnancov vo svetle digitalizácie, nízkych mzdách, rastúcich mzdových, rasových i vekových nerovnostiach, vrátane nerovností v odmeňovaní mužov a žien, či zamestnancov východnej a západnej Európy. V rámci oficiálne formulovanej rezolúcie ešte v prvý deň vyjadrili delegáti podporu a solidaritu kolegom - odborárom a zamestnancom z Maďarska, ktorí počas druhého decembrového víkendu protestovali proti predlžovaniu hranice nadčasovej práce.

V závere konferencie schválili prítomní Chartu pracovného času, ktorá by mala reagovať na zmenu transformujúcej sa ekonomiky. Prijali tiež odporúčania k dôchodkovým systémom, ktoré by mali byť implementované vo všetkých krajinách a majú zabezpečiť spravodlivejšie a udržateľnejšie podmienky. Na záver konferencie delegáti prijali rezolúciu o silnejšom kolektívnom vyjednávaní na prekonanie dôsledkov krízy smerom k udržateľnému rastu a spravodlivému a prosperujúcemu svetu práce.

Text a foto: A.Fáková, J.Jurčíšinová

Najbližšie číslo PRIORÍT
vyjde 28. 1. 2019

priority

mesačník OZ KOVO, vydáva OZ KOVO v OZK SERVICE, spol. s r.o. Redakcia: ČSA 25, 974 01 Baňská Bystrica. Tel.: 0911 394 318, e-mail: fakova@ozkovo.sk. Redakčná rada: Mgr. Bc. Pavel KÚŠ, predseda, členovia: Ing. Daniela LENGYELOVÁ, Irena ŠKROVINOVÁ, Robert MOLNÁR, JUDr. Martin VAVRO, Ing. Ján ŠLAUKA, Ing. Michal KUKOLIK. Zodpovedná redaktorka Mgr. Anita

FÁKOVÁ. Grafická úprava a tlač: Tlačiareň D&M, Slovenská Ľupča. ISSN: 1338-3051. Neobjednané rukopisy a fotografie redakcia nevracia. Priority nájdete aj na www.ozkovo.sk

KAŽDÝ DRUHÝ NOVÝ ZAMESTNANEC BUDE CUDZINEC

Už v budúcom roku by mohla byť až polovica nových pracovných miest obsadená cudzincami. Väčšina domácich firiem totiž plánuje masívne náborov ľudí aj v prvých troch mesiacoch budúceho roka. Počet slovenských nezamestnaných tak bude pre príchod cudzincov klesať oveľa pomalšie ako v tomto roku.

„Nezamestnanosť na Slovensku bude klesať minimálne do leta budúceho roku a určite sa dostane pod 5 percent,“ povedala Jaroslava REZLE-ROVÁ z personálnej agentúry Manpower. Tá svoje tvrdenie opiera o najnovší prieskum, realizovaný medzi 750-imi slovenskými zamestnávateľmi, z ktorých väčšina plánuje v prvých 3-och mesiacoch budúceho roka prijímať nových ľudí.

Podľa neho domáce firmy počítajú s rovnakým náborom ľudí, ako začiatkom roku 2018, keď sa začali prepisovať tabuľky historicky najnižšej nezamestnanosti Slovenska.

VOLNÝCH 76 TISÍC MIEST

Aktuálne firmy prostredníctvom úradov práce nevedia na Slovensku obsadiť približne 76 tisíc pracovných miest. Hlavne v okresoch s vysokou nezamestnanosťou nie sú ľudia ochotní drieť za pásom za pár stoviek mesačne.

„Čo som sa rozprával s chlapmi, tak v miestnych fabričkách zarobia od 600 do 800 eur v čistom. Ja mám za stráženie fabriky v závislosti od počtu nočných zmien od 500 do 600 eur. Je to síce menej, ale zďaleka sa tak nenarobím a zničené zdravie sa nedá zaplatiť žiadnymi peniazmi,“ povedal pán Ferdinand z Lozorna. „Mladí ľudia radšej odídu do Rakúska alebo Nemecka a tak nám tu pracuje čoraz viac Srbov a Ukrajincov,“ dodáva na záver.

Práve pre ľudí z krajín, nachádzajúcich sa mimo Európskej únie, sú zaujímavé aj slovenské platy. „Keď som sem prišla, montovala som elektroniku za 400 eur v čistom. Pracovné podmienky boli síce tvrdé, ale mesačný plat bol raz taký. Teraz už v automobilovom priemysle zarabam štyrikrát toľko ako doma. U vás, na Slovensku, je pekný ži-

vot a najradšej by som bola, ak by sa v Bratislave po skončení školy podarilo zamestnať aj môjmu synovi,“ povedala Nella STEVANOVIČ, ktorá pracuje v hlavnom meste. Tá mala zatiaľ len dobré skúsenosti so slovenskými pracovnými agentúrami aj firmami.

Už dnes cudzinci na Slovensku obsadia takmer každé tretie novovytvorené pracovné miesto. V prichádzajúcom roku to môže byť aj každé druhé, keďže poslanci v parlamente od začiatku budúceho roka znížili dobu, potrebnú na získanie pracovného povolenia, z 90 na 30 dní.

„V žiadnom prípade sme neotvorili dvere migrantom. Ľudia z krajín nachádzajúcich sa mimo Európskej únie, sa u nás budú môcť rýchlejšie zamestnať len v okresoch s maximálne päťpercentnou nezamestnanosťou a pracovať budú v takzvaných nedostatkových profesiách,“ ubezpečoval minister práce Ján Richter. Zároveň zoznam nedostatkových profesií sa bude aktualizovať každé tri mesiace a aktuálne medzi ne patria profesie ako obrábač kovov, frézar, vodič vysokozdvížneho vozíka či programátor CNC frézy.

Pre členstvo v Európskej únii zároveň nemôže Slovensko nijako obmedzovať príchod Rumunov a Bulharov. Na druhej strane, ani Nemci alebo Rakúšania nemôžu Slovákom nijako brániť zamestnať sa na ich domacom trhu. Celkovo na Slovensku aktuálne pracuje 65 259 tisíc cudzincov a z nich približne polovicu tvoria obyvatelia Európskej únie a zvyšok hlavne Srbi a Ukrajinci.

Aktuálne je miera evidovanej nezamestnanosti na úrovni 5,23 percenta a z úradov práce môže do zamestnania nastúpiť viac ako 143 tisíc Slovákov. Ešte začiatkom roka 2018 bola na úrovni 5,88 percenta a v tom čase bolo na úradoch práce viac ako 168 tisíc Slovákov. V priebehu jedného roka tak z úradov práce do zamestnania nastúpilo približne 25 tisíc ľudí.

„V januári očakávame najvyššiu nezamestnanosť v roku, ale to neznamená, že príde nejaké hromadné prepúšťanie. Ide predovšetkým o pohyb sezónnych pracovníkov a čiastočne i administratívne dôvody, akými sú koniec zmlúv na dobu určitú a ukončovanie živnosti,“ uviedla Zuzana RUMIZ, generálna riaditeľka ManpowerGroup Slovenská republika. Po zime napríklad v elektrotechnickom priemysle končia sezónni pracovníci, ktorí vo fabričkách zabezpečovali zvládnutie zvýšených zákaziek v súvislosti s príchodom vianočných sviatkov.

af, TASR

MÁME ŠTVRT' MILIÓNA PRACUJÚCICH DÔCHODCOV

Na Slovensku pracuje už takmer štvrt' milióna dôchodcov a ich počet sa každoročne zvyšuje. Rozvoj takzvanej striebornej ekonomiky podporuje aj ministerstvo práce. Operačný program ľudské zdroje je zazmluvnený na 63%. Zameriava sa tiež na mladistvých a dlhodobozamestnaných. Oblasť čerpania peňazí v školstve však výrazne zaostáva.

Nezamestnanosť na Slovensku dlhodobo klesá a v súčasnosti sa pohybuje nad piatimi percentami. Týka sa to aj skupín, ktoré si ťažšie hľadajú zamestnanie. Počet mladých ľudí bez práce od roku 2014 klesol o 65 % a dlhodobozamestnaných až o 68%. Štát podporuje vytváranie nových pracovných miest najmä z eurofondov, operačného programu ľudské zdroje.

Potvrdil to aj minister práce a sociálnych vecí, Ján RICHTER: „Ak to zhrnieme, doteraz z toho operačného programu na podporu zamestnanosti bolo realizovaných 76 projektov s celkovou hodnotou viac ako jedna miliarda 32 miliónov a spolu sme podporili viac ako 178 tisíc ľudí.“

NAJVYŠŠÍ PODIEL SENIOROV

Slovensko patrí medzi krajiny s najrýchlejšie

rastúcim podielom seniorov na svete. Podľa Európskeho štatistického úradu bude v roku 2060 zo sto ľudí až 62 v dôchodkovom veku. Tento vývoj potvrdzuje aj rast počtu pracujúcich dôchodcov, ktorých je už takmer 250 tisíc. Strieborná ekonomika sa tak postupne stáva súčasťou štruktúry nášho hospodárstva.

Radovan MAXIN, člen prezídia Asociácie zamestnávateľských zväzov a združení SR, hovorí: „Ak zamestnáte dnes dôchodcu na dohodu, tak tam je odvodová úľava. Ak pôjdeme cestou, touto cestou nejakej odvodovo-daňovej úľavy pri zamestnávaní ľudí, ktorí spadajú do striebornej ekonomiky, podľa môjho názoru vôbec neurobíme chybu.“

Európske peniaze z operačného programu ľudské zdroje čerpá aj ministerstvo školstva. Týkajú sa napríklad projektov celoživotného vzdelá-

NA ISLANDE MUSIA MAŤ ŽENY A MUŽI ROVNAKÉ MZDY!

S pracovnou i mzdovou nerovnoprávnosťou medzi mužmi a ženami sa boria štáty na celom svete. Ženy takmer v každej profesii a takmer v každej krajine zarobia menej ako muži. Island je však v tomto smere výnimkou. Začiatkom tohto roku totiž islandskí zákonodarcovia rozhodli, že platiť ženám nižšie mzdy než mužom bude na trestné!

Opatrenie sa týka každej islandskej firmy, ktorá má viac ako 25 zamestnancov. Ak v nej žena zarába menej ako muž, zamestnávateľ dostane pokutu. Takáto firma si zároveň musí vybrať štátny certifikát o mzdách zamestnancov. Ten zaručuje, že zamestnanci za rovnaký typ práce dostávajú rovnaký plat, bez ohľadu na to, či sú to ženy alebo muži. Ak podnik tento certifikát nemá, je pokutovaný.

Tento zákon na Islande platí už od januára 2018 a je súčasťou opatrení, ktorými chce vláda do roku 2022 úplne zmazať pracovnú nerovnocennosť medzi pohlaviami. „Konečne máme mechanizmus, ktorý zaručuje, že muži a ženy za svoju prácu dostávajú rovnakú mzdu. Opatrenia, ktoré hovoria o rovnoprávnosti mužov a žien, u nás platia dlhé roky, ale rozdiely v platovom ohodnotení sme nevedeli vykoreníť,“ citoval portál Business Insider Dagny Aradottir PINDOVÚ z Islandskej asociácie pre práva žien.

Svetové ekonomické fórum zaradilo Island na prvé miesto v boji za rovnoprávnosť pohlaví, a to už deviaty rok po sebe. Pri skúmaní rozdielov medzi mužmi a ženami sa berú do úvahy ekonomické možnosti pohlaví, ich zástupenie v politike, zdravie a šance na prežitie. af, doobnoviny.sk

vania, či rekvalifikácie zamestnancov. Rezort však z celkovej alokácie takmer pol miliardy eur zatiaľ vyčerpá len necelých 5 %.

Celkovo má štát ku koncu tohto roka vo výzvach operačného programu ľudské zdroje viac ako dve miliardy eur, teda približne 90 % peňazí. Zazmluvnených je z nich zatiaľ ale len 63 %.

TASR

AKTUÁLNE Z VYJEDNÁVANÍ KZVS

Vyjednávanie kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa (KZVS) v odvetviach, ktoré zastrešuje Odborový zväz KOVO, beží naplno. Ako sme už informovali v minulom čísle, aktuálne OZ KOVO vyjednáva pre rok 2019 tri nové KZVS - a to pre sklársky priemysel (pôvodná KZVS platí 30. apríla 2019), pre oblasť verejnej cestnej dopravy (vlani táto KZVS nebola uzavretá) a pre členov Hasičského a záchranného zboru (pôvodná zmluva platí do 31.12.2018). V tomto roku sa zároveň vyjednávajú aj štyri nové dodatky - ku KZVS strojárskkej (platí do 31.12.2019), elektrotechnickej (účinná je do 31.12.2022), hutnickej (platí do 31.3.2020) a KZVS pre oblasť bytového hospodárstva (účinná do 31.12.2020).

HUTNICE

V závere novembra sa uskutočnilo prvé kolo kolektívneho vyjednávania dodatku KZVS hutnickej. Kováci žiadali nárast mzdových taríf o 10,9%. Podľa hlavnej vyjednávateľky OZ KOVO - Moniky BENEDEKOVEJ, nemalo toto stretnutie žiadny výsledok, pretože po hodinovej prezentácii pesimistických prognóz vývoja v hutníctve zo strany zamestnávateľov, títo nakoniec svoj protinávrh ani nepredložili. V decembri sa obe strany stretli v 2. kole. Zamestnávateľia predložili návrh s navýšením tarífnych miezd o 3,92 %. OZ KOVO dalo protinávrh vo výške 8,3 %, čo zodpovedá rastu minimálnej mzdy. Tento návrh zamestnávateľia odmietli. Tretie kolo sa uskutoční v druhého polovici januára.

VEREJNÁ DOPRAVA

Ani 2. kolo kolektívneho vyjednávania o odvetvovej kolektívnej zmluve v autobusovej doprave, ktoré sa uskutočnilo 10. decembra, neprineslo dohodu. Zamestnávateľský zväz svoj návrh na výšku tarífnej mzdy zvýšil z 3.30 eur na 3.50 eur za hodinu v kategórii vodič a rast priemerných miezd navrhuje o 1% nad infláciu, čo ale zďaleka nesplňa požiadavky zamestnancov. OZ KOVO prezentovalo svoj protinávrh vo výške 4 eur za hodinu v kategórii vodič, ale s podmienkou dodržania základnej mzdy na úrovni 4,47 eur/hodina. A požaduje aj rast priemerných miezd o 6,5%.

O ďalšom postupe budú rozhodovať predsedovia základných organizácií na stretnutí v januári 2019. Už teraz je zrejme, že ak túto požiadavku budeme chcieť dosiahnuť, bez aktívnej podpory členskej základne to nepôjde!

STROJÁRI

V rámci kolektívneho vyjednávania v odvetvi strojárského priemyslu vyjednáva OZ KOVO pre rok 2019 len mzdovú časť KZVS, pričom predložil návrh dodatku vychádza z minimálnej mzdy na rok 2019, t.j. 520 eur v 1. tarífnej triede a 960 eur v 12. tarífnej triede. Predložený návrh OZ KOVO predstavuje priemerný nárast o 10,9% voči dohodnutým tarífam pre rok

2018. Posun však nenastal ani po 2. kole vyjednávania. Zamestnávateľia predložili návrh na zvýšenie taríf o 4,3 %. OZ KOVO ako protinávrh navrhlo rast taríf vo výške 8,3 %. Protistrana sa má vyjadriť písomne, pričom tretie kolo vyjednávania je plánované na január 2019.

ELEKTROTECHNICI

V októbri predložili vyjednávači OZ KOVO zamestnávateľskému zväzu návrh dodatku ku KZVS, ktorý obsahuje úpravu mzdovej časti na rok 2019 a zosúladienie mzdového zvýhodnenia za nočnú prácu a prácu v sobotu a v nedeľu so Zákoníkom práce. Návrh vychádza zo schválenej minimálnej mzdy v roku 2019 a predstavuje 520 eur v 1. tarífnej triede a 840 eur v 12. tarífnej triede. Priemerné navrhované navýšenie tarífnych tried je 11,03% voči roku 2018. Na decembrovom prvom kole predložili zamestnávateľia svoj návrh vo výške 2,6 %, ktorý je pokrytím rastu inflácie. OZ KOVO ho odmietlo a trvá na svojich požiadavkách.

BYTOVÉ HOSPODÁRSTVO

V roku 2019 bude pre oblasť bytového hospodárstva dojednaná iba mzdová časť. Ešte v septembri 2018 zaslali „kováci“ návrh zamestnávateľskému zväzu, ktorý predstavoval priemerné zvýšenie tarífnych miezd o 8,3%. Prvá tarífna trieda je navrhovaná na úrovni 520 eur a 12. tarífna trieda na úrovni 909 eur. Návrh, predložený Združeniu bytového hospodárstva SR, sa má prerokovať na Valnom zhromaždení, ktoré je plánované na apríl 2019. Až následne bude možné pristúpiť k vyjednávaniu a prípadnému podpisu Dodatku č. 1 ku KZVS, s predpokladanou účinnosťou od mája 2019.

HASIČI

Odmeňovanie zamestnancov HaZZ SR upravuje kolektívna zmluva pre zamestnancov, odmeňovaných podľa Zák.č. 552/2003 Z.z., na základe ktorej sa v roku 2018 mzdy zamestnancov v HaZZ zvýšili o 4,8%. Od 1.1.2019 im zabezpečí navýšenie miezd o 10% a o ďalších 10% v roku 2020.

M. Benedeková

V Košiciach už druhý rok úctyhodná akcia

Pod názvom „Mám odbory v krvi“ zorganizovali mladí odborári z hutnickej spoločnosti U.S.Steel Košice v stredu, 12. decembra, už 2. ročník tejto dobročinnnej akcie.

Tento projekt vznikol v spolupráci s regionálnym zastúpením Odborového zväzu KOVO v Košiciach – teda s členom predsedníctva Rady OZ KOVO, Jánom ŠLAUKOM. Aj tento raz bola akcia zameraná na všetkých ochotných darcov z regiónu – odborárov i neodborárov - ktorí prišli do priestorov Národnej transfúznej stanice (NTS) v Košiciach odovzdať túto životne dôležitú ľudskú tekutinu.

V priebehu 4-och hodín sa tu vystriedalo viac než 70 darcov, pričom mnohí z nich prišli po prvýkrát v živote. Celkovo bolo darovaných viac než 36 litrov krvi.

Aj tieto údaje dokazujú, že táto akcia každým rokom naberá na popularite, ale najmä to, že ľudia stále majú záujem dobrovoľne sa podieľať na dobročinnných akciách a sú ochotní pomáhať.

Každý darca si okrem pozitívneho pocitu z dobrého skutku odniesol domov aj malý darček - magnetku s logom akcie.

Všetkým darcom v mene NTS a OZ KOVO ďakujeme a už teraz sa tešíme na spoločné stretnutie pri ďalšom ročníku.

Text a foto: Maroš Hopko
Komisia mladých odborárov U.S.Steel Košice

v čom?!

A tak som túžobne očakávala 2. kolo kolektívneho vyjednávania odvetvovej kolektívnej zmluvy a nádejala som sa, že ak sú zamestnávateľia takí uvedomelí a vnímajú nedostatok zamestnancov predovšetkým ako dôsledok nízkych miezd, dosiahnuť požadovaných 4,47 euro v tarífnej mzde za hodinu (čo je minimálny mzdový nárok pre 3. stupeň náročnosti práce podľa Zákonníka práce) bude „brnkačka“.

No a nebola.

Opäť rovnaké argumenty – ako, že župa viac peňazí nedá, a že naše požiadavky sú príliš vysoké a nereálne. Dokonca padol návrh, aby kolektívna zmluva vyššieho stupňa obsahovala iba nároky vo výške garantovanej zákonom, inak povedané kópiu Zákonníka práce, a mzdová časť, aby v nej vôbec nebola!

Navrhovaných 3,50 € za hodinu práce vodiča je podľa zamestnávateľov veľmi férová ponuka.

To je podľa nich niečo, čím zvýšia atraktivitu profesie vodiča. Neviem, ale kdesi je tu chyba v programe. Bud' situácia s nedostatkom vodičov nie je taká dramatická (ja však viem, že je) alebo zamestnávateľia už našli jednoduchšie riešenie v podobe dovozu cudzincov!

Ani ich argument, že ide o odvetvovú kolektívnu zmluvu a na podnikni vždy dojednávajú vyššiu mzdu, celkom neobstojí. Stále máme podniky, kde striktné držia iba úroveň odvetvovej zmluvy s dovetkom, veď toto ste si dohodli v KZVS...

A na záver už iba konštatovanie zástupcu ministerstva dopravy, podľa ktorého bolo ministerstvom vydaných viac ako 80 000 kvalifikačných kariet vodičom! Inak povedané - vodičov je dost'. Akurát nepracujú na Slovensku.

Skutočne je niekde chyba v programe...

Monika Benedeková hlavná vyjednávačka KZVS a podpredsedníčka OZ KOVO

Z pera podpredsedníčky OZ KOVO

Niekde sa stala chyba v programe...

Je to dnes téma tém. Nedostok zamestnancov, a to takmer vo všetkých odvetviach. A nespôsobuje ho iba nepriaznivý demografický vývoj a nesúlad vzdelávacieho systému s potrebami trhu práce.

Ročne túto krajinu vraj opustí 10 000 mladých ľudí. Evidencie hovoria o 150 000 občanoch Slovenska, pracujúcich krátkodobou v zahraničí.

A ďalšie desiatistice nie sú síce v štatistikách, ale reálne v zahraničí pracujú. Prečo? Človek nemusí byť laureátom Nobelovej ceny, aby si na túto otázku vedel odpovedať. Aby som bola korektná, sú to aj také dôvody ako napríklad lepšie vybavenie pracovísk, najmä pri vysoko špecializovaných profesiách, lepšie pracovné prostredie, či medziľudské vzťahy. Tým najzásadnejším dôvodom je však, celkom jednoznačne, lepšie a vyššie mzdové ohodnotenie. Skrátka - vyššie mzdy. A tak sa desiatistice Slovákov zmenili na migrujúcych pracovníkov a svoje zručnosti, vedomosti i znalosti uplatňujú niekde inde, ako na Slovensku. Že je to pre Slovensko a jeho ekonomický a intelektuálny potenciál obrovské minus, niet pochýb.

Zamestnávateľia tvrdia, že kvôli nedostatku vonných zamestnancov musia dokonca odmietať zákazky. A politici, v snahe zachrániť konkurencieschopnosť

Slovenska a dobré makroekonomické čísla, sa nechali vťahovať do kolotoča rýchlych povolení pre zamestnanie cudzincov z krajín mimo Európskej únie. Že je to pre Slovensko hrozba sociálneho a mzdového dumpingu, tiež niet pochýb.

Rýchle riešenie na páčivý problém. Rýchle riešenie však málokedy bývajú tie najlepšie.

A teraz to podstatné. Nedostatku zamestnancov, konkrétne vodičov, čelí aj odvetvie autobusovej dopravy. Ministerstvo dopravy, v snahe hľadať riešenia aj dlhodobého charakteru, zorganizovalo workshop, na ktorom zástupcovia zamestnávateľov prezentovali svoje aktivity, ktorými chcú podporiť atraktivitu tohto povolania aj pre mladých ľudí. Viacerí z nich konštatovali, že popri iných dôvodoch, je nedostatok vodičov spôsobený aj mzdovou politikou a nízkym ohodnotením tejto profesie.

A vzápätí sa na ministerstvo začali sypať požiadavky, ako by to malo ministerstvo riešiť! Upozorujem, že išlo o výlučne súkromné spoločnosti v odvetví autobusovej a kamiónovej prepravy! Ak by ste medzi návrhmi na riešenie hľadali aj zlepšenie mzdovej úrovne vodičov a ich pracovných podmienok, hľadali by ste márne. Zamestnávateľia chcú tento problém riešiť predovšetkým dovozom občanov tretích krajín, znižovaním veku pre získanie vodičského oprávnenia vodičov autobusov a kamiónov, znižovaním daní na ťahače návesov, znižovaním daní zo stravného vyplácaného vodičom pri ceste do zahraničia (ktoré zamestnávateľia považujú za odmenu za prácu), znižovaním daní a odvodov ako takých, a čo ma úplne dostalo, propagovaním výhod flexibility pracovného času vodiča. Takže, milí vodiči, aby ste vedeli, že váš maxiflexibilný pracovný čas, to je vaša výhoda! Ešte by som ale potrebovala dovysvetliť, že

DRAHŠIA ELEKTRINA AJ POTRAVINY

Pre slovenské domácnosti sa od 1. januára 2019 zvýši koncová cena elektriny priemerne o 5,66 %. Cena plynu pre domácnosti stúpne priemerne o 5,67 %, cena tepla vzrastie o 4,70 %. Vodné a stočné sa zvýši priemerne o 1,70 %.

Informoval o tom predseda Úradu pre reguláciu sieťových odvetví (ÚRSO) Ľubomír JAHNÁTEK. „Úradu pre reguláciu sieťových odvetví sa, vzhľadom k mimoriadnemu medziročnému nárastu cien komodít na burzách, a to u elektriny o 27,44 %, plynu o 24,18 % a emisných povoleniek o 222 %, podarilo zabezpečiť pre slovenské domácnosti a malých podnikateľov na rok 2019 optimálne a spravodlivé ceny energií. Platí, že keby úrad napríklad v plnej miere zohľadnil návrhy od dodávateľov elektriny, cena elektriny by pre slovenské domácnosti stúpila o 13,86 %,“ oznámil šéf ÚRSO.

Napríklad odberateľom elektriny v sadzbe DD1, čo sú malé byty s typickou spotrebou do 1000 kilowatthodín (kWh), sa tak v roku 2019 zvýšia priemerné náklady v rámci celej SR približne o 0,70 eura mesačne. V sadzbe DD2, čo sú domácnosti s vyššou spotrebou, okolo 2300 kWh, bude priemerný nárast ceny v rámci celého Slovenska asi dve eurá mesačne.

Pri plyne ide o celoslovenský priemerný nárast ceny pre domácnosti o 5,67 %. Napríklad v tarife D2, čo je charakter odberu plynu na varenie a ohrev vody pri priemernej ročnej spotrebe 14.000 kWh, si domácnosť priplatí približne 0,90 eura mesačne.

Cena za dodávku tepla pre domácnosti sa zvýši priemerne o 4,70 %, čo znamená, že náklady domácnosti tak budú v roku 2019 vyššie v priemere o 1,85 eura za mesiac.

Ľ. JAHNÁTEK dodal, že cena vodného a stočného sa zvýši priemerne o 1,70 %, čo pre priemernú trojčlennú rodinu znamená nárast výdavkov asi o 0,30 eura mesačne.

POKLES TARIFY

Pokles je podľa šéfa ÚRSO spôsobený poklesom ceny obnoviteľné zdroje energie (OZE) a kombinovanú výrobu elektriny a tepla (KVET) z dôvodu rastu ceny elektriny, teda klesá náklad na doplatok. Výška podpory výroby elektriny z domáceho uhlia sa od 1. januára 2019 nemení. „Zostáva v platnosti posledné rozhodnutie úradu z 1. septembra 2018 s platnosťou do 31. decembra 2021,“ podčiarkol JAHNÁTEK.

POZOR NA ZADLŽOVANIE SA PRED VIANOCAMI!

Vianoce a túžba obdarovať svojich najbližších by nemali byť dôvodom, pre ktorý sa ľudia zadlžujú.

Slovenská komora exekútorov (SKE) práve v tomto období intenzívne upozorňuje ľudí, aby sa pred Vianocami zbytočne nezadlžovali. Neuvážené preberanie záväzkov pod vplyvom emócií totiž môže podľa nich viesť k dlhodobým finančným problémom, ktoré sa môžu skončiť až exekúciou. Problémom pritom nemusí byť len vzatie si pôžičky, ale aj ručenie za pôžičku niekomu inému.

Potvrdila to aj hovorkyňa SKE, Stanislava KOLEŠÁROVÁ: „Vianočné obdobie je nabité emóciami, ktoré niekedy môžu ovplyvniť racionálnu úvahu občana, či zvládne splácanie nového záväzku. Navyše, masívne reklamy bánk i pôžičkových spoločností predstavujú pôžičku pred Vianocami ako niečo prirodzené, čo k sviatkom priam patrí. Nie je to však tak - Vianoce a túžba obdarovať svojich najbližších by nemali byť dôvodom, pre ktorý sa ľudia zadlžujú,“ upozornila.

Ako doplnila, ak človek neodhadne svoje schopnosti splácať riadne dlhy, prípadne mu to zneвозмоžní neočakávaná životná udalosť, môže sa dostať do takzvanej dlhovej spirály, keď splácanie jednej pôžičky pokrýva ďalšou, obvykle s ešte horšími podmienkami. To však neraz môže skončiť až exekúciou, ktorá priniesie občanovi ďalšie náklady. U exekútora však nemusí skončiť len samotný dlžník, ale aj ručiteľ. „Ľudia neraz

Zároveň zdôraznil, že v cenovom rozhodnutí úrad nestanovuje dodávateľom elektriny, plynu, tepla či vody pevnú cenu, ale maximálnu cenu, ktorá sa nemôže prekročiť. Nižšiu cenu v rámci trhovej súťaže však podľa neho môžu okamžite ponúknuť slovenským domácnostiam všetci dodávatelia energií.

VIAC AJ ZA POTRAVINY

Potom, čo poslanci v decembri definitívne schválili zákon o osobitnom odvode pre obchodné reťazce, avizujú obchodníci zdražovanie potravín. Prípoeme, že osobitný odvod pritom budú platiť len tie obchodné reťazce, v ktorých aspoň 25 % z obratu tvoria potraviny a majú prevádzky minimálne v 15-ich % všetkých okresov. Výška odvodu je stanovená na 2,5 % z čistého obratu. Osobitný odvod obchodných reťazcov má platiť od 1. januára 2019.

DRAHŠIE MLIEKO I PEČIVO

Aj mliekari ohlasujú zdražovanie. Prvovýrobcovia aj spracovatelia mlieka do odbytových cien pre obchody a reťazce premietnu zvýšené náklady na výrobu – či už ide o drahšie energie, rastúce mzdy, ale aj pripłaty za prácu v noci, cez víkend či vo sviatok. Ceny by následne mali stúpnuť aj na pultoch, a to pri všetkých mliečnych výrobkoch.

Ako potvrdil Stanislav VOSKÁR zo Slovenského mliekarského zväzu: „Cenový rozsah navýšenia môže teraz vymedziť v rozmedzí piatich až desiatich percent a dotkne sa to rôzne rôznych výrobkov. A vzhľadom na to, že tie najvyššie navýšenia sa týkajú mzdových nákladov, tak to budú práve tie výrobky, ktoré v sebe nesú veľký podiel manuálnej a ručnej práce. Hlavné sú syry a tvarohy.“

Ceny mlieka a mliečnych výrobkov boli v uplynulých rokoch ako na hojdačke. Najskôr ich výrazne znížila posledná mliečna kríza. Pre pokles stavov dojnic u nás a aj v celej Európe bolo následne mlieka málo a ceny opäť rástli. Hoci tento rok je podľa mliekarov prvým stabilným rokom po kríze, ceny stále nepokrývajú výrobné náklady. Margita ŠTEFÁNIKOVÁ, riaditeľka Slovenského zväzu prvovýrobcov mlieka, hovorí: „Dostávame nejakú podporu na dojnice. Ale ani keď započítame nákupné ceny plus podporu, ani toto nepokrýva úroveň výrobných nákladov. Takže ešte stále sú prvovýrobcovia v strate.“

Ceny mlieka a mliečnych výrobkov by sa mali zvýšiť na prelome rokov. O ich raste už výrobcovia rokujú aj s obchodníkmi. Podľa slov Martina KATRIAKA, prezidenta Zväzu obchodu SR, treba očakávať aj rast pultových cien v obchodoch. „Evidujeme žiadosti o zvýšenie nákupnej ceny z titulu nárastu vstupov. My sami nebudeme zvyšovať ceny, my nebudeme zvyšovať maržu, ale ten dopad nákupných cien sa u nás objaví.“

Okrem mliekarov už avizovali zdražovanie aj pekári. Do svojich cien chcú rovnako premietnuť zvýšené náklady na prácu a energie. af, Sita

KRÁTKO

V ŠTÁTNEJ A VEREJNEJ SLUŽBE VYŠŠIE PLATY

Platové tarify zamestnancov v štátnej aj verejnej službe sa od budúceho roka zvýšia o desať percent a rovnako stúpnu aj od roka 2020. Vyplýva to z uzatvorených kolektívnych zmlúv vyššieho stupňa, pričom tento nárast si vyžiada počas dvoch rokov 1,6 miliardy eur. Platy sa tak zvýšia nielen úradníkom, ale aj hasičom či kuchárkam. Viceprezidentka Konfederácie odborových zväzov SR, Monika UHLEROVÁ uviedla, že podpis nových kolektívnych zmlúv na dva roky je mimoriadne dôležitým momentom, ktorý je garanciou sociálneho zmiernu. Ocenila, že od budúceho roka sa vo verejnej službe zavedú nové platové tabuľky a žiadna platová tarifa tak nebude pod úrovňou minimálnej mzdy.

DŮCHODKY SA ZVÝŠIA

Od roku 2019 sa starobný dôchodok, vyplácaný v plnej sume, zvýši minimálne o 8,70 eura (t.j. 2,6% mesačnej sumy dôchodku). Ak je vyplácaný v sume jednej polovice, tak sa zvýši minimálne o 2,70 eura (t.j. o 2% z priemernej mesačnej sumy príslušného dôchodku). Vdovský a vdovecký dôchodok v plnej sume stúpne minimálne o 5,60 eura a v prípade, ak bude vyplácaný v jednej polovici, tak sa zvýši o 2,50 eura. O každom zvýšení vydá Sociálna poisťovňa rozhodnutie a dôchodcovia ich dostanú pred tým, ako im bude dôchodok vyplatený. Zvýšené dôchodky budú prvýkrát vyplatené v termíne za január 2019 aj s doplatkom zvýšenia od 1. januára 2019.

Od 1. januára nadobudne účinnosť aj právna úprava stanovenia dôchodkového veku, ktorá ho upravuje v rokoch a mesiacoch a vztahuje sa na poistencov, narodených po 31. decembri 1956. **Dôchodkový vek dosiahnu poistenci, narodení v roku 1957, po dovŕšení 62 rokov a šiestich kalendárnych mesiacov.** Sociálna poisťovňa pripravila kalkulačku na určenie dôchodkového veku pre ročníky 1957 až 1960 a je na webovej stránke SP.

SCHVÁLILI OSOBNÝ ODVOD PRE OBCHODNÉ REŤAZCE

Poslanci NR SR schválili v pôvodnom znení návrh zákona o osobitnom odvode obchodných reťazcov z dielne SNS, ktorý vrátil do parlamentu na opätovné prerokovanie prezident Andrej KISKA. Osobitný odvod budú platiť obchodné reťazce, v ktorých aspoň 25 % z obratu tvoria potraviny a majú prevádzky minimálne v 15 % všetkých okresov. Výška odvodu je stanovená na 2,5 % z čistého obratu. Výluka z odvodu platí pre malé a stredné podniky vo všeobecnosti, podnikové predajne, kde je výrobca aj predajcom potraviny a rovnako aj pre maloobchodné predajne, ktoré predávajú výlučne jednu sortimentnú skupinu potravín. Odvod zohľadňuje tiež špecifika prevádzok, ktorých sa týka zákon o podpore najmenej rozvinutých okresov. Prevádzky v takýchto regiónoch rovnako nebudú zaťažované odvodom. Na základe novelizácie zákona o dani z príjmov sa osobitný odvod obchodných reťazcov bude považovať za daňový výdavok až po jeho zaplatení. Osobitný odvod obchodných reťazcov začne platiť od 1. januára 2019.

VIAC SZČO S MINIMÁLNymi ODVODMI

Podiel živnostníkov a ostatných samostatne zárobkovo činných osôb (SZČO), ktoré platia poisťné do Sociálnej poisťovne s minimálneho vymeriavacieho základu, stúpa. Kým na konci minulého roka ich bolo 132 655, k 31. októbru tohto roka ich Sociálna poisťovňa evidovala už 136 614. Pribúda aj tých, čo platia odvody zo skutočných vymeriavacích základov v rozpätí od minimálneho do maximálneho. V roku 2017 ich bolo 70 412, k 31. októbru tohto roka tento počet stúpol na 82 118.

Minimálne sociálne odvody pre samostatne zárobkovo činné osoby od začiatku budúceho roka stúpnu o 6,95 eura na 158,16 eura mesačne. Stane sa tak preto, že priemerná mzda na Slovensku v roku 2017 medziročne vzrástla o 4,6 % na 954 eur. Minimálny vymeriavací základ pre SZČO na platenie odvodov je totiž naviazaný na vývoj priemerných hrubých zárobkov zamestnancov, a preto sa od začiatku januára tohto roka upravil smerom nahor takisto o 4,6 %, a to na 477 eur. Redakcia., TASR, SITA

PRACOVNO-PRÁVNÁ PORADŇA A BOZP

KEDY SI MÔŽETE PRENIEŠŤ DOVOLENKU?

Koniec starého roka sa blíži. Mnohí zamestnanci ešte neminuli svoju dovolenku a teraz riešia, ako to stihnúť, či sa jej časť dá preniesť do budúceho roka a o koľko dní môže ísť. Zákonník práce rozlišuje niekoľko prípadov, keď sa dovolenka dá presunúť. Čo s nevyčerpanou časťou dovolenky? Aké možnosti máte?

Už viete, že neminie celú dovolenku tento rok? Či si zostatok môžete preniesť do budúceho roka, závisí od toho, či sú na to objektívne dôvody, alebo nie. „Ak si zamestnanec nemôže vyčerpať dovolenku v kalendárnom roku preto, že zamestnávateľ neurčí jej čerpanie alebo pre

prekážky v práci na strane zamestnanca, je povinný poskytnúť mu ju tak, aby sa skončila najneskôr do konca nasledujúceho kalendárneho roka,“ pripomína Martina NEMETHOVÁ z Konfederácie odborových zväzov SR. Koľko dní prichádza do úvahy, Zákonník práce nehovorí. Dôležité je, že nevyčerpanú časť dovolenky musíte minúť nasledujúci rok, inak vám prepadne. Výnimkou sú prípady, keď ste na materskej či na péenke. „Ak si dočasne pracovne neschopný zamestnanec nemôže vyčerpať dovolenku ani do konca nasledujúceho roka, zamestnávateľ mu ju poskytnie po skončení práceneschopnosti,“ dodáva M. NEMETHOVÁ.

ROZHODNUTIE ZAMESTNÁVATEĽA

- Ide o prípady, keď zamestnávateľ neurčí čerpanie dovolenky alebo sa na strane zamestnanca vyskytli prekážky v práci.
- Zamestnávateľ vám musí dovolenku poskytnúť tak, aby sa skončila najneskôr do konca nasledujúceho roka.

Materská a rodičovská dovolenka

- Zamestnankyňa (zamestnanec) je na materskej

alebo rodičovskej dovolenke a riadnu dovolenku nevyčerpa ani do konca nasledujúceho roka.

- Nevyčerpanú dovolenku vám zamestnávateľ poskytne po skončení materskej alebo rodičovskej dovolenky.

Práceneschopnosť

- Zamestnanec je dočasne práceneschopný a dovolenku nevyčerpa ani do konca nasledujúceho roka.
- Nevyčerpanú dovolenku vám zamestnávateľ poskytne po skončení PN-ky.

Výkon verejnej funkcie

- Zamestnanec je dlhodobo uvoľnený na výkon verejnej alebo odborovej funkcie.
- Nevyčerpanú dovolenku vám zamestnávateľ poskytne po skončení funkčného obdobia.

NEURČIA VÁM, URČÍTE SI SAMI

Upresňuje Martina NEMETHOVÁ, hovorkyňa KOZ SR: „Ak zamestnávateľ neurčí čerpanie dovolenky najneskôr do 30. júna nasledujúceho kalendárneho roka tak, aby zamestnanec vyčerpal dovolenku do konca roka, čerpanie dovolenky si môže určiť zamestnanec. Zamestnávateľovi to musí oznámiť písomne najmenej 30 dní vopred. Lehota môže byť so súhlasom zamestnávateľa skrátená.“

NÁHRADA MZDY

Pri čerpaní dovolenky dostávate náhradu mzdy vo výške svojho priemerného zárobku. Pri nevyčerpanej dovolenke náhrada mzdy patrí len v týchto prípadoch:

- 1. Štyri týždne základnej výmery dovolenky ste

neminuli z dôvodu skončenia pracovného pomeru

- 2. Časť dovolenky, ktorá presahuje 4 týždne, ste neminuli, ani keď ste si ju preniesli do nasledujúceho roka.

ČO MUSÍ ZAMESTNÁVATEĽ

- určiť čerpanie dovolenky tak, aby ste ju mohli minúť spravidla v celku a do konca roka
- umožniť vám vziať si aspoň 4 týždne dovolenky za rok, ak nič tomu nebráni
- dovoliť vám dovolenkovať najmenej 2 týždne v celku, ak ste sa nedohodli inak

Čerpanie dovolenky je zamestnávateľ povinný oznámiť zamestnancovi aspoň 14 dní vopred. Toto obdobie môže byť výnimočne skrátené so súhlasom zamestnanca.

Zamestnávateľ je povinný nahradiť zamestnancovi náklady, ktoré mu bez jeho zavinenia vznikli preto, že zamestnávateľ mu zmenil čerpanie dovolenky alebo ho odvolal z dovolenky.

Zamestnávateľ nesmie určiť čerpanie dovolenky na obdobie, keď je zamestnanec uznaný za dočasne práceneschopného pre chorobu alebo úraz, a na obdobie, počas ktorého je zamestnanec na materskej dovolenke a rodičovskej dovolenke.

Zdroj: cas.sk, konzultácia

JUDr. M.Kasanová, OZ KOVO

REKONDIČNÝ POBYT A REHABILITÁCIA V SÚVISLOSTI S PRÁCOU

Povinnosť zamestnávateľa zabezpečovať zamestnancom rekondičný pobyt je upravená v § 11 zákona č. 124/2006 Z.z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zme-

rne a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o BOZP“), pričom tento je doplnený vyhláškou Ministerstva

zdravotníctva SR č. 148/2010 Z. z. o podrobnostiach o účele, obsahu a rámcových programoch rekondičného pobytu. Oba uvedené právne predpisy predpokladajú, že zamestnávateľ je povinný zabezpečovať rekondičné pobyty zamestnancom v záujme predchádzania vzniku chorôb z povolania, a to zamestnancom, vykonávajúcich vybrané povolania.

Rekondičný pobyt sa poskytuje jednorazovo a za rekondičný pobyt sa v zmysle § 11 ods. 1 zákona o BOZP považuje aj rehabilitácia, ktorú zamestnávateľ zabezpečuje priebežne počas výkonu práce. Rekondičný pobyt alebo rehabilitácia v súvislosti s prácou sú tak určené zamestnancom ako kompenzácia zdraviu škodlivej práce alebo pracovných podmienok.

V zmysle § 11 ods. 2 zákona o BOZP sa na účel poskytovania rekondičného pobytu za vybrané povolanie považuje to, v ktorom sa vykonáva práca, zaradená orgánom štátnej správy na úseku verejného zdravotníctva do tretej alebo štvrtej kategórie a rekondičný pobyt spĺňa podmienku účelnosti z hľadiska prevencie profesionálneho poškodenia zdravia.

Podmienku účelnosti spĺňajú zamestnanci, ktorí sú exponovaní jedným, alebo kombináciou viacerých faktorov práce alebo pracovného prostredia, a to napr. pevným aerosólom (prachom), hlukom, vibráciami, chemickými faktormi, karcinogénnymi a mutagénnymi faktormi, ionizujúcim žiarením, zvýšeným tlakom vzduchu, fyzickou záťažou - vrátane dlhodobého nadmerného a jednostranného zaťaženia, psychickou pracovnou záťažou a záťažou teplotou alebo chladom.

PODMIENKY

Ustanovenie § 11 ods. 15 zákona o BOZP predpokladá, že zamestnávateľ určí deň nástupu, miesto a dĺžku rekondičného pobytu na základe odporúčania lekára pracovnej zdravotnej služby. Dĺžka rekondičného pobytu je najmenej sedem dní; dĺžka rehabilitácie v súvislosti s prácou je najmenej 80 hodín v priebehu dvoch rokov.

Rekondičný pobyt má spravidla nadväzovať na čerpanie dovolenky a bez vážnych dôvodov sa nemôže prerušiť. Rehabilitácia, v súvislosti s prácou, nemusí nadväzovať na čerpanie dovolenky. Vyhláška Ministerstva zdravotníctva SR č. 148/2010 Z. z. o podrobnostiach o účele, obsahu a rámcových programoch rekondičného pobytu definuje rekondičný pobyt ako individuálny režim na podporu zdravia zamestnanca a jeho účelom je kompenzácia predpokladaných možných poškodení zdravia v dôsledku vykonávanej práce, zvyšovanie celkovej fyzickej a psychickej kondície, zvyšovanie celkovej odolnosti, zvyšovanie zdravotného uvedomenia, osvojenie si správnych postojov k ochrane zdravia pri práci, získanie správnych stravovacích návykov a obmedzenie fajčenia. Keďže sa, v zmysle § 11 ods. 1 zákona o BOZP, za jednu z foriem poskytnutia rekondičného pobytu považuje aj reha-

bilitácia v súvislosti s prácou, možno sa domnievať, že aj obsah rehabilitácie v súvislosti s prácou by sa mal analogicky riadiť spomínanou vyhláškou s ohľadom na dodržanie účelu, pre ktorý bol rekondičný pobyt, respektíve rehabilitácia v súvislosti s prácou obsiahnutý v právnom poriadku Slovenskej republiky ako preventívny inštitút v oblasti BOZP. V oboch prípadoch (rekondičný pobyt alebo rehabilitácia v súvislosti s prácou) je nastavenie dĺžky trvania rekondičného pobytu a jeho charakteru odôvodnené medicínskou účelnosťou (zabezpečenie preventívneho charakteru pred vznikom choroby z povolania) takejto podoby rekondičného pobytu.

Zdroj: Olšovská a kol. - Normy spotreby práce, bezpečnosť práce a zástupcovia zamestnančov. In: Nové technológie v pracovnom práve a bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci : právne a psychologické aspekty / Helena Barancová (ed.)

Spracovala: Ing. T. Szaboová, Úsek ZIBP a vzdelávania OZ KOVO

BUDEME POTREBOVAŤ POL MILIÓNA ĽUDÍ

Má pribudnúť až 514 tisíc pracovných miest! To je odhad, ktorý má rezort práce do roku 2023. Časť z nich sa zamestná na novovzniknutých pozíciách a väčšina nahradí ľudí, odchádzajúcich do penzie. Absolventov škôl nebude dostatok, aby naplnili všetky voľné miesta, preto sa očakáva, že zamestnávateľia budú mať problém s hľadaním ľudí.

Pracovné príležitosti budú vznikať najmä v priemysle, obchode, vzdelávaní, zdravotníctve, doprave a stavebníctve. Brány škôl však za tento čas opustí len 320 tisíc študentov.

„Nedostatok pracovných síl bude predovšetkým na stredoškolských pozíciách, na ktorých bude vytváraných 70 % pracovných príležitostí. Do roku 2023 bude na trh práce prichádzať o 15 až 20 tisíc absolventov stredných škôl menej, ako trh práce potrebuje,“ upozornil štátny tajomník ministerstva práce Branislav ONDRUŠ. Ako doplnil, absolventov vysokých škôl bude prichádzať každoročne približne 20 až 22 tisíc, čo je toľko, koľko bude trh práce potrebovať. „Deficit pracovníkov bude spôsobený hlavne starnutím populácie a odchodom pracujúcich do starobného dôchodku, pričom príchod nových absolventov na trh práce nedokáže tento výpadok v plnej miere vykompenzovať,“ zhodnotila analytička Poštovej banky Jana GLASOVÁ. Ako doplnila, vzniknutá situácia bude vytvárať predpoklady na znížovanie nezamestnanosti a rast plátov. Národná banka Slovenska (NBS) predpovedá na budúci rok rast hrubej mzdy o 6,9 % a v roku 2020 majú platy stúpnuť o 6,5 %.

VZRÁSTÁ ZAMESTNANOSŤ

V septembri tohto roka pritom zamestnanosť vo vybraných odvetviach vzrástla o 3,4%. „Tempo rastu zamestnanosti za tretí štvrtrok by tak mohlo byť pomerne stabilné. Pri pohľade na aktuálny vývoj odvetví vyniká zrýchlenie rastu zamestnanosti v stavebníctve a určité zmiernenie naberania zamestnancov v priemysle,“ uviedli analytici NBS.

Priemerná mzda vo vybraných odvetviach na jeseň rástla 6 %-ým tempom. „To je menej ako v letných mesiacoch. Vývoj mzdy z mesiaca na mesiac však môže byť veľmi volatilný (kolísavý), pre-

to tento samotný údaj nemusí signalizovať zmenu vývoja na najbližšie obdobie,“ predpokladajú analytici.

V ZDRAVOTNÍCTVE CHÝBAJÚ ĽUDIA

Nepatrné zrýchlenie tempa rastu v súkromnom sektore v 3. štvrtroku podľa analytikov podporili najmä odvetvia priemyslu a služieb. Pri pohľade na ďalší mzdový vývoj môže byť dôležitý najmä stále vysoký nedostatok pracovnej sily vo viacerých hlavných odvetviach. Akútne sa to začína prejavovať napr. v zdravotníctve. Potvrďuje to Milan LAURINC zo Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek: „Z registra Slovenskej komory sestier a pôrodných asistentiek vyplýva, že priemerný vek sestier a pôrodných asistentiek je 46 rokov a 4 mesiace. Ak sa z nemocníc, ambulancií, zariadení sociálnych služieb, zdravotníckeho školstva, ale aj iných pozícií rozhodne naraz odísť 2 607 sestier a pôrodných asistentiek, ktoré v roku 2018 dovŕšili dôchodkový vek, je veľkým rizikom, že slovenské zdravotníctvo skolabuje,“ uzatvára M.LAURINC.

af, TASR

Stretnutie kovákov po rokoch...

V piatok, 7. decembra, zaplavili žilinský Dom odborov spomienky. Tridsiatka bývalých funkcionárov a členov Odborového zväzu KOVO zo Žilinského regiónu, medzi ktorými nechýbal ani bývalý člen predsedníctva Rady OZ KOVO, Augustín PECKO či niekdajší dlhoročný šéf Metodického pracoviska OZ KOVO v Banskej Bystrici, Vladimír FILIPČA, prijali pozvanie súčasného člena predsedníctva - Jaroslava KORDEKA a vedúceho banskobystrického Metod. pracoviska, Michala KUKOLÍKA - aby spolu s predsedom OZ KOVO Emilom MACHYNOM aspoň na chvíľku zaspomínali na časy minulé a porovnali ich s tými súčasnými.

Príjemné posedenie, ktoré do mnohých očí

vnieslo iskru a na tváre nemiznúci úsmev, splnilo očakávania. Najväčšou hodnotou nášho života je totiž čas. A čím sme starší, tým viac si uvedomujeme jeho pominuteľnosť i cenu. A stráviť aspoň niekoľko okamihov v kruhu tých, s ktorými nás spája spoločná minulosť, práca, presvedčenie i hodnoty, býva naozaj obohacujúcim zážitkom.

V Žilinskom i banskobystrickom regióne sa stretnutia bývalých kováckych funkcionárov konajú pravidelne – raz za dva roky. V novom roku by sa podobné stretnutie malo uskutočniť aj v meste pod Urpinom - v Banskej Bystrici.

Text a foto: A.Fáková

VŠEOBECNÁ DEKLARÁCIA ĽUDSKÝCH PRÁV MÁ 70. ROKOV

Všeobecná deklarácia ľudských práv bola prijatá na zasadaní III. Valného zhromaždenia Organizácie spojených národov vo forme rezolúcie č. 217/III dňa 10. decembra 1948. V tento deň a v tomto roku sme si pripomenuli 70. výročie jej prijatia.

VALNÉ ZHROMAŽDENIE OSN VYHLASUJE túto Všeobecnú deklaráciu ľudských práv ako spoločný cieľ pre všetky národy a pre všetky štáty, aby sa každý jednotlivec a každý orgán spoločnosti, majúci túto deklaráciu stále na mysli, snažil vyučovaním a výchovou rozšíriť úctu k týmto právam a slobodám a zabezpečiť postupnými opatreniami vnútroštátnymi aj medzinárodnými ich všeobecné a účinné uznávanie a zachovávanie tak medzi ľuďom členských štátov samotných, ako aj medzi ľuďom území, ktoré sú pod ich právomocou.

Pripomeňme si pre nás zamestnancov niekoľko jej dôležitých článkov:

Článok 23

(1) Každý má právo na prácu, na slobodnú voľbu zamestnania, na spravodlivé a vhodné pracovné podmienky, ako aj na ochranu proti nezamestnanosti.

(2) Každý má bez akejkoľvek diskriminácie nárok na rovnaký plat za rovnakú prácu.

(3) Každý kto pracuje má právo na spravodlivú a primeranú odmenu, ktorá zabezpečuje jemu samotnému a jeho rodine životnú úroveň zodpovedajúcu ľudskej dôstojnosti, doplnenú v prípade potreby inými prostriedkami sociálneho zabezpečenia.

(4) Na ochranu svojich záujmov má každý právo zakladať odborové organizácie a pristupovať k nim.

Článok 24

Každý má právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky.

Článok 25

(1) Každý má právo na životnú úroveň zabezpečujúcu jemu i jeho rodine zdravie a blahobyt vrátane potravy, šatstva, bývania, lekárskej starostlivosti a nevyhnutných sociálnych opatrení; má právo na zabezpečenie v nezamestnanosti, v chorobe, pri pracovnej nespôsobilosti, pri ovdovení, v starobe alebo v ostatných prípadoch straty zárobkových možností, ktoré nastali okolnosťami nezávislými od jeho vôle.

Pripravil Rudolf Brázdovič

VIANOČNÉ DNI PATRIA MAGICKÝM ZVYKOM A TRADÍCIAM

Vianočné dni našich predkov v minulosti sprevádzali rozmanité tradície a obyčaje. Štedrý deň bol bohatý na tajuplné úkony, obrady a zvyky, ktoré mali zabezpečiť najmä šťastie, zdravie a tiež dostatok úrody v budúcom roku.

Zavčas ráno gazda na vidieku obviazal stromy slamou, aby pocítili teplo Vianoc a na jeseň priniesli bohatú úrodu. V maštali vložil dobytku do pysku kúsok oblátky, natretej cesnakom, aby ho obchádzali choroby. Gazdina zasa prelomila prvý upečený koláč nad teľnou kravou, aby sa šťastne otelila. Až do východu prvých hviezd sa držal pôst.

Ešte pred štedrou večerou bolo treba urobiť obrady a úkony, ktoré mali obyvateľov domu ochrániť pred zlými duchmi a trápeniami, pole a záhradu pred pohromami a statok pred chorobami a uhytním. Celá rodina sa zoradila za gazdom, ktorý sa vybral po gazdovstve s kadidlom v rukách. Gazdina cesnakom robila križe na dverách a oknách domu, na vrátnach do dvora a maštale. Rodičov nasledovali deti a všetci odriekali otčenáš. Popri kadidle, sviečkach, otčen **Vianočné dni našich predkov v minulosti sprevádzali rozmanité tradície a obyčaje. Štedrý deň bol bohatý na tajuplné úkony, obrady a zvyky, ktoré mali zabezpečiť najmä šťastie, zdravie a tiež dostatok úrody v budúcom roku.** ási a cesnaku sa vraj zlí duchovia najviac báli silnej, súdržnej a veľkej rodiny.

ŠTEDRÝ VEČER - jeden z najkrajších dní v roku,

na ktorý sa tešia všetci bez rozdielu veku. Je nielen oslavou narodenia Ježiša Krista, ale aj momentom, keď sa rodina môže po roku v neopakovateľnej atmosfére stretnúť so svojimi blízkymi pri jednom stole i nádielke darčiek od Ježiška. Tento významný kresťanský sviatok sa podľa ľudových zvykov začínal pri východe prvej hviezdy a jej zjavenie sa oznamovalo streľbou či zvonením zvonov. Až vtedy sa na stole zapalovala sviečka. Ženy na úsvite začali piecť vianočné pečivo a koláče, z ktorých potom pár odrobiniek hodili aj zvieratám. Deťom sa vravelo, že ak vydržia do večere nič nejest', uvidia zlatú hviezdu alebo zlaté prasiatko.

Štedrá večera bola výlučne rodinnou záležitosťou. Gazdina cesnakom, namočeným v mede, urobila mužovi i deťom na čelo križik, gazda rozkrojil najkrajšie jablko priečne na polovicu tak, aby stredové jadierka vytvorili hviezdu, čo znamenalo, že rodina bude po celý rok zdravá. Každému dal z neho kúsok, čo znamenalo, že rodinu tvorí každý jej člen, ako kúsky tvoria jablčko. Skutočnú večeru otvorili prípitkom, po ktorom sa jedli oblátky s medom a cesnakom, hribová, šošovicová alebo kapustová polievka s hubami a sušenými slivkami. Na vyzdobenom stole bývali placky z chlebového cesta,

osúchy, pupáčky, lekvárové koláče, vianočka, tvaroh, mak i pohár medu a hrnček mlieka. Súčasťou večere boli aj čerstvé jablká a orechy. Takto prestretý stôl symbolizoval aj vďaka roľníka za dary zeme. Katolíci neskôr

doplnili vianočné menu o ryby, keďže pôst dodržiavali až do polnoci, evanjelici už neskôr ku štedrovečernej kapustnici vyvárali klobásu i mäso. Podľa tradície sa malo na stole objaviť „deväťoro jedál“ zo všetkého, čo sa počas roka urodilo.

Dodnes v mnohých domácnostiach schovávajú pod obrus šupiny z kapra alebo peniaze – podľa povry preto, aby mali do budúcnosti vždy dosť peňazí a hojnosť.

Po večeri sa spievajú koledy, rozbaľujú vianočné darčeky, na ktoré sa nielen deti veľmi tešia. Mnoho ľudí sa zúčastňuje polnočnej omše, aby oslávili narodenie Ježiša Krista a zaspievali si najkrajšiu vianočnú pieseň „Tichá noc, svätá noc“.

V dňoch 25. decembra a 26. decembra rodiny často zostávajú spolu, idú do kostola alebo navštevujú svojich príbuzných a priateľov. Vianočné sviatky a najmä Nový rok boli zároveň vykročením do novej etapy života...

25 ROKOV OZ KOVO – sú'ajte s nami!

V tomto roku si Odborový zväz KOVO pripomenul 25. výročie svojho vzniku. Pri tejto príležitosti sme v priebehu roka pre vás na poslednej stránke Priorít prinášali súťažný kvíz s rôznymi otázkami, súvisiacimi s históriou či činnosťou tohto najväčšieho a najvplyvnejšieho odborového zväzu na Slovensku.

Ak ste aspoň raz odpovedali správne na niektorú z našich otázok a svoju odpoveď ste nám poslali sms- správou, poštou či e-mailom na adresu redakcie, zaradili sme vás do žrebovania o zaujímavé vecné ceny, ktorými sú:

1. cena - kvalitný tablet;
2. cena – 1TB externý disk;
3. cena - 2200 mAh power banka (externá nabíjačka na mobily, tablety či PC).

Zároveň sme v závere každého mesiaca žrebovali výhercov, ktorí od nás ako pozornosť dostali tričko s logom „25 rokov OZ KOVO“ a spomienkové pero.

Aj tento raz takýto darček od nás obdrží p. **Slavomír BARAN z Košíc**, ktorý správne odpovedal na našu poslednú súťažnú otázku: **V ktorých troch mestách sa nachádzajú regionálne – Metodické pracoviská OZ KOVO?**

Správna odpoveď bola - v Banskej Bystrici, Prešove a Bratislave.

Zo všetkých správnych odpovedí, ktoré ste nám od februára do decembra poslali, zároveň žrebujeme majiteľov troch, hore uvedených vecných cien. Ich mená zverejníme v januárovom vydaní Priorít.

Ďakujeme vám za vašu priazeň a prajeme Vám do ďalších dní všetko dobré.

Anita Fáková, šéfredaktorka Priorít

Križovky s úsmevom

Pomôcky: airdal, lamé, kea, PAA, aigu	znova alebo inak postavil	2. časť tajničky	Emanuel (dom.)	metamorfovaná hornina	ubralo (zastar.)	slabo Suchotal	Zasneženou Arktídou putujú dvaja polárni cestovatelia. Zrazu v diaľke zbadajú rozzúreného ľadového medveďa ako beží za nimi. Keď to vidia, jeden z cestovateľov rýchlo zo seba zhodí batoh, vytiahne tenisky a začne si ich rýchle obúvať. Druhý na neho pozerá a pýta sa: - Načo sú ti teraz tenisky? Veď aj tak v nich nebudeš utekať rýchlejšie ako on. - To máš pravdu, ale mne stačí, keď... (Dokončenie tvorí tajničku križovky.)
dočasne nepokračuj							
spája do rýmu							
osoba postihnutá echoláliou							
EČV Starej Ľubovne			priradovacia spojka nálož				Leokádia (dom.)
pulz				urobí slabším základná číslovka			značka ruských lietadiel (Antonov)
citoslouve počudovania					plával po povrchu americká let. spol.		1. časť tajničky
štepením vložia, zaštepia							vzťahujúce sa na il
plemeno psov							megaelektrónvolt skratka libreta
ženské meno					hodvábna látka zn. arkus-sinusu		
Pomôcky: orbita, Kaa, rula, kyt	vypchávkva podušiek	ale, avšak 3. časť tajničky			prenikavo (hud.) šaty, oblečenie		
had z Knihy džunglí				obežná dráha družice kladivo			
keď			rímske číslo 1600 temno				kapustovitá zelenina druh papagája
aplauz							EČV Košíc sulfid vanádnatý
stával sa tmavším							
menová jednotka v Mjanmarsku					Anastázia (dom.)		